

ДО ПИТАННЯ ПРО НОРМАТИВНЕ ВИЗНАЧЕННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**КОРОТЮК Михайло Геннадійович - аспірант Класичного приватного
університету, адвокат**

ORCID: 0009-0008-2098-1076

DOI: <https://doi.org/10.32782/LAW.UA.2024.1.2>

У статті проаналізовано нормативне визначення адвокатської діяльності. Установлено, що правова конструкція ст. 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», що побудована за «умовною формулою: адвокатська діяльність – це діяльність адвоката щодо здійснення (перефразовуються види адвокатської діяльності)», не є досконалою і потребує уточнення. Автором встановлено, що саме розгляд адвокатської діяльності як виду правничої допомоги дозволяє виокремити її специфічні риси розгляданого поняття, що вирізняють його з-поміж інших видів юридичної діяльності. Проте, співвідношення понять «адвокатська діяльність» і «правничка допомога» показало, що законодавче визначення першого поняття значно звужує зміст професійної діяльності адвоката і вступає у прямих суперечності із більш широким поняттям «правничка допомога». Водночас, проведений аналіз дозволив зробити висновок, що три основні компоненти, які вказують на спрямованість усіх правничих послуг, а саме: а) забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина, б) захист цих прав і свобод, в) їх відновлення у разі порушення мають бути відтворені й у визначенні адвокатської діяльності. Автор встановив, що як різновид правничої допомоги адвокатська діяльність володіє всіма рисами останньої, а також має специфічні, притаманні їй особливості, а саме: а) здійснюється спеціальним суб'єктом – адвокатом (який відповідає визначеним законодавством вимогам); б) здійснюється в інтересах і на користь визначеної законом особи, яка в деяких випадках позначається законодавцем

як «клієнт»; в) здійснюється за домовленістю з адвокатом, оформленою у формі спеціально визначеного у законі документа – договору про надання правничої допомоги; г) здійснюється у визначених законом формах (захист, представництво, інші види правничої допомоги), згідно встановленою метою та у встановлених межах діяльності (зокрема, не може здійснюватися всупереч інтересам клієнта); г) адвокатська діяльність як різновид правничої допомоги спрямована на забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина, захисту цих прав і свобод, їх відновлення у разі порушення. На підставі проведеного дослідження у статті наведено авторське визначення адвокатської діяльності, якою пропонується визнавати професійну правничу допомогу, яка здійснюється адвокатом і надається фізичним і юридичним особам, органам державної влади, органам місцевого самоврядування, державі з метою забезпечення реалізації прав і свобод фізичних і юридичних осіб, захисту цих прав і свобод, недопущення їх порушення і їх відновлення у разі порушення.

Ключові слова: адвокатська діяльність, адвокат, правничка допомога, адвокатура, захист, представництво, професійна діяльність.

Постановка проблеми

Адвокатура займає особливе місце в суспільному житті. Належне функціонування адвокатури як інституту громадянського суспільства не тільки забезпечує захист прав та інтересів фізичних та юридичних осіб, дотримання державою основних гарантій прав і свобод людини і громадянина, але й

безпосередньо впливає на здійснення правосуддя. На сьогодні здійснення адвокатської діяльності в Україні забезпечується нормами Основного закону (статті 59, 131-2 Конституції України [6]), положеннями Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [3], що врегульовує порядок здійснення професійної діяльності адвокатів, численними нормами Кримінального процесуального кодексу України [8], у якому містяться положення, що закріплюють право на професійну правничу допомогу і забезпечення захисника, визначення випадків обов'язкової участі захисника в кримінальному процесі, участь адвоката у визначених законом процесуальних діях і можливість доступу до інформації (загалом можна нарахувати більше сотні статей кодексу, які передбачають і деталізують повноваження захисника в кримінальному процесі) та ін. Аналіз законодавства показує, що в Україні визнається особливе значення інституту адвокатури для системи правосуддя і її публічно-правовий статус, пов'язаний із наявністю не тільки приватних, а й публічних державних інтересів у забезпеченні належного порядку її здійснення. Водночас, нормативне визначення адвокатської діяльності обмежується лише окремими аспектами здійснення професійної діяльності адвоката.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Окремі питання, що стосуються визначення встановлення правової охорони адвокатської діяльності та правового статусу адвоката, були висвітлені такими вченими як Бірюкова А. М. [1], Вільчик Т. Б. [2], Козьмініх А. В. [5], Тацій Л. В. [10], Хотенець П. В. [11] та ін. Утім, у цих працях особливості нормативного визначення адвокатської діяльності, що є основою правової охорони цієї соціальної цінності, комплексно не досліджувалося.

Постановка завдання

Разом з тим, саме нормативне визначення адвокатської діяльності має бути одним із важливих джерел для подальшого наукового вивчення всіх аспектів її здійснення. Власне, від встановлення в законі особливостей

і рис адвокатської діяльності, залежить обсяг і зміст правової охорони будь-якої соціальної цінності. Таким чином, вбачається доцільним і актуальним проаналізувати визначення поняття «адвокатська діяльність» і надати правову оцінку ознакам, закладеним законодавцем у цьому понятті.

Виклад основного матеріалу

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», адвокатська діяльність – це незалежна професійна діяльність адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги клієнту. У ст. 2 цього ж Закону визначено, що адвокатура України – недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом.

Нормативне визначення поняття «адвокатська діяльність» розкриває це поняття як вид професійної юридичної діяльності. У такому аспекті адвокатська діяльність є одним із різновидів правничої допомоги. В узагальненому вигляді представлена вище правова конструкція створена за такою умовною формулою: адвокатська діяльність – це діяльність адвоката щодо здійснення (перераховуються види адвокатської діяльності). Однак, у цьому визначенні законодавець не вказує на те, що адвокатська діяльність є, передусім, різновидом правничої допомоги і володіє всіма її рисами. Позначення законодавцем окремих різновидів адвокатської діяльності як «інші види правничої допомоги» хоча і вказує на те, що адвокатська діяльність співвідноситься з поняттям «правнича допомога» як ціле і частина, а саме – адвокатська діяльність є одним із різновидів правничої допомоги, проте, не враховує правові конструкції, закріплені в Законі України «Про безоплатну правничу допомогу» [4], де визначено такі поняття, як «правнича допомога» і «правничі послуги». Той факт, що адвокатська діяльність є різновидом правничої допомоги, підтверджується безпосередньо і положеннями ст. 9 Закону

України «Про безоплатну правову допомогу». Відтак, саме розгляд адвокатської діяльності як виду правничої допомоги дозволяє виокремити ті специфічні риси розглядуваного поняття, що вирізняють його з-поміж інших видів юридичної діяльності.

Крім того, відповідно до ст. 59 Конституції України, кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав. У ст. 131-2 Конституції України передбачено, що для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура. Незалежність адвокатури гарантується. Засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні визначаються законом. Тільки адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення.

Відтак, професійна правнича допомога визначена в Основному законі як мета діяльності адвокатури.

У ст. 1 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» передбачено, що правнича допомога - це надання правничих послуг, спрямованих на забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина, захисту цих прав і свобод, їх відновлення у разі порушення; правничі послуги – це надання правової інформації, консультацій і роз'яснень з правових питань; складення заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру; здійснення представництва інтересів особи в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами; забезпечення захисту особи від обвинувачення; надання особі допомоги в забезпеченні доступу особи до вторинної правничої допомоги та медіації.

З огляду на це, можемо побачити наступні відмінності у співвідношенні понять «адвокатська діяльність» і «правнича допомога»:

а) якщо правнича допомога визначається законодавцем як «надання правничих послуг, спрямованих на забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина», то в нормативному визначенні адвокатської діяльності (а саме – при розкритті поняття

«захист») зазначено про «захист прав, свобод і законних інтересів» осіб, які мають конкретний процесуальний статус (наприклад, підозрюваний, обвинувачений тощо), при цьому перелік осіб, щодо яких здійснюється захист, не є точним, про що йтиметься нижче. У визначенні поняття «представництво» вказано про «забезпечення прав і обов'язків» особи з відповідним процесуальним статусом (потерпілий, цивільний позивач тощо). Таким чином, змісту більш широкого поняття «правнича допомога», яка включає «надання правничих послуг, спрямованих на забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина», кореспондує зміст більш вузького поняття «адвокатська діяльність», що передбачає «захист прав, свобод і законних інтересів» лише конкретних осіб, а також «забезпечення прав і обов'язків» осіб з відповідним процесуальним статусом.

Це дозволяє поставити питання про відповідність положень ст. 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» конституційно-правовим нормам, які визначають, що «кожен має право на правничу допомогу» (ст. 59 Основного закону) і доцільність визначення конкретного правового (процесуального) чи будь-якого іншого статусу особи, в інтересах якої здійснюється адвокатська діяльність. Конституційний Суд України у рішенні у справі за конституційним зверненням громадянина Голованя Ігоря Володимировича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України (справа про право на правову допомогу), справа N 1-23/2009 від 30 вересня 2009 року, N 23-рп/2009, зазначив, що «важливу роль у забезпеченні реалізації, захисту та охорони прав і свобод людини і громадянина в Україні як демократичній, правовій державі відведено праву особи на правову допомогу, закріпленому у статті 59 Конституції України. Це право є одним із конституційних, невід'ємних прав людини і має загальний характер. У контексті частини першої цієї статті «кожен має право на правову допомогу» поняття «кожен» охоплює всіх без винятку осіб – громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які перебувають на території України. Здійснення права на правову допомогу засноване

на дотриманні принципів рівності всіх перед законом та відсутності дискримінації за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками (стаття 21, частини перша, друга статті 24 Основного Закону України). Крім того, реалізація кожним права на правову допомогу не може залежати від статусу особи та характеру її правовідносин з іншими суб'єктами права» [9];

б) визначення «правнича допомога» включає в себе три основні компоненти, які вказують на спрямованість усіх правничих послуг: 1) забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина, 2) захист цих прав і свобод, 3) їх відновлення у разі порушення. Утім, у межах визначення «адвокатська діяльність» компонент, який стосується відновлення прав і свобод, включений до такого різновиду адвокатської діяльності, як «інші види правничої допомоги», і передбачає: «складення заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру, спрямованих на забезпечення реалізації прав, свобод і законних інтересів клієнта, недопущення їх порушень, а також на сприяння їх відновленню в разі порушення». Таким чином, йдеться саме про складення процесуальних документів, що сприяють відновленню прав, свобод та інтересів відповідних осіб, а не власне здійснення адвокатом діяльності, що спрямована і сприяє відновленню таких прав і свобод. При цьому, у таких складових адвокатської діяльності, як захист і представництво, про відновлення прав, свобод та інтересів взагалі не зазначається.

Разом з тим, слід погодитись із думкою, висловленою у науково-практичному коментарі до Конституції України, що право на правову допомогу має подвійну природу, яка відображає його зміст і конституційне призначення. З одного боку, це одне з фундаментальних прав людини, яке кожна особа отримує як учасник і суб'єкт правовідносин, у які вона вступає у своєму суспільному житті, з другого – це одна з ключових конституційних гарантій прав і свобод людини, а також її конституційно-правового статусу,

що дозволяє забезпечувати та реалізовувати визначені Конституцією України права й свободи людини і громадянина [7, 434]. Конституційний Суд правильно відзначив те, що правова допомога є багатоаспектною, різною за змістом, обсягом та формами і може включати консультації, роз'яснення, складення позовів і звернень, довідок, заяв, скарг, здійснення представництва, зокрема в судах та інших державних органах, захист від обвинувачення тощо. Вибір форми та суб'єкта надання такої допомоги залежить від волі особи, яка бажає її отримати [9]. Виходячи із цього, адвокатську діяльність слід розглядати у більш широкому значенні, що дозволить нам розкрити її багатоаспектність і різноманітність.

Отже, як різновид правничої допомоги адвокатська діяльність володіє всіма рисами останньої, а також має специфічні, притаманні їй особливості, а саме:

а) здійснюється спеціальним суб'єктом – адвокатом (який є фізичною особою, яка має повну вищу юридичну освіту, володіє державною мовою відповідно до рівня, визначеного згідно із Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», має стаж роботи в галузі права не менше двох років, склала кваліфікаційний іспит, пройшла стажування (крім випадків, встановлених цим Законом), склала присягу адвоката України та отримала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю); відзначимо, що адвокатська діяльність – це професійна діяльність адвоката;

б) здійснюється в інтересах і на користь визначеної законом особи, яка в деяких випадках позначається законодавцем як «клієнт» (фізична або юридична особа, держава, орган державної влади, орган місцевого самоврядування, в інтересах яких здійснюється адвокатська діяльність), в інших – як особа, що володіє відповідним процесуальним чи іншим статусом (зокрема, підозрюваний, обвинувачений, потерпілий та ін.);

в) здійснюється за домовленістю з адвокатом, оформленою у формі спеціального визначеного у законі документа – договору про надання правничої допомоги (домовленість, за якою одна сторона (адвокат, ад-

вокатське бюро, адвокатське об'єднання) зобов'язується здійснити захист, представництво або надати інші види правничої допомоги другій стороні (клієнту) на умовах і в порядку, що визначені договором, а клієнт зобов'язується оплатити надання правничої допомоги та фактичні витрати, необхідні для виконання договору);

г) здійснюється у визначених законом формах (захист, представництво, інші види правничої допомоги), згідно у встановлену метою та у встановлених межах діяльності (зокрема, не може здійснюватися всупереч інтересам клієнта);

г) адвокатська діяльність як різновид правничої допомоги спрямована на забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина, захисту цих прав і свобод, їх відновлення в разі порушення.

Однак, **прослідковується непослідовний підхід законодавця до формулювання визначення «адвокатська діяльність», що значно обмежує справжній зміст цього поняття.**

Звернувшись до ст. 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», ми можемо виділити три основні компоненти, які законодавець визначає в якості напрямів здійснення адвокатської діяльності:

- захист (у кримінальних провадженнях і справах про адміністративні правопорушення);

- представництво (у цивільному, господарському, адміністративному, конституційному судочинстві, а також щодо деяких категорій осіб у кримінальному провадженні і справах про адміністративні правопорушення);

- інші види правничої допомоги (без уточнення категорій справ і статусу чи інших характеристик осіб, в інтересах яких здійснюється адвокатська діяльність).

Вищевказані формулювання закону вказують на те, що **основними критеріями для виокремлення вказаних вище категорій повноважень адвоката були:**

- вид справи (провадження) (що визначається шляхом зазначення наступних виразів: «у кримінальному провадженні», «під час розгляду справи про адміністративне правопорушення»);

- процесуальний чи інший статус клієнта адвоката (визначено шляхом вказівки на «підозрюваного», «обвинуваченого», «підсудного», «засудженого», «виправданого», «особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішується питання про їх застосування», «особи, стосовно якої розглядається питання про видачу іноземній державі (екстрадицію)», «особи, яка притягається до адміністративної відповідальності»);

- вид виконуваної діяльності (вказано про «надання правової інформації», надання «консультацій і роз'яснень з правових питань», «правовий супровід діяльності клієнта», «складення заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру»).

При цьому, можна побачити *непослідовний підхід до формулювання змісту і спрямованості того чи іншого напрямку здійснення адвокатської діяльності, що виражається у наступному:*

а) хоча законодавець використовує вказівку на процесуальний чи інший статус особи, якій надається адвокатська діяльність, як один із основних критеріїв для розподілу на види адвокатської діяльності, у переліку не зазначено всі різновиди правового статусу особи-клієнта адвоката. Зокрема, у визначенні поняття «захист» не передбачено таких осіб, як свідок, особа, яка є власником тимчасово вилученого майна, особа, яка є власником арештованого майна, володілець обшукуваного приміщення;

б) у порівнянні всіх трьох передбачених законом видів (напрямів) адвокатської діяльності (захист, представництво, інші види правничої допомоги), можна звернути увагу на те, що по відношенню до кожного з цих видів діяльності використано інший підхід до конструювання відповідної правової дефініції. Зокрема, при розкритті поняття «захист» перераховуються особи, в інтересах яких може здійснюватися адвокатська діяльність, шляхом вказівки на їх процесуальний чи інший статус (при цьому, перелік цих осіб не є вичерпним); при розкритті значення поняття «представництво» в законі містяться як посилання на поняття «клієнт», так і вказівка на конкретні право-

ві статуси особи; щодо поняття «інші види правничої допомоги» законодавець вказує поняття «клієнт», що визначено як фізична або юридична особа, держава, орган державної влади, орган місцевого самоврядування, в інтересах яких здійснюється адвокатська діяльність;

в) визначення містить у собі тавтології і деякі термінологічні звороти, значення яких потребує уточнення. Зокрема, викликає зауваження формулювання визначень, побудованих на такій конструкції, як «захист – це вид адвокатської діяльності, що полягає в забезпеченні захисту...» або «представництво – це вид адвокатської діяльності, що полягає в забезпеченні реалізації прав і обов'язків» (але не їх відновленні у разі порушення та/або недопущення порушення). При цьому про відновлення порушених прав та недопущення їх порушення вказується саме в межах інших видів правничої допомоги, а саме у контексті складання документів, спрямованих на відновлення прав і недопущення їх порушення. Крім того, у визначенні «інші види правничої допомоги» вказується про «правовий супровід діяльності клієнта», проте не визначається, про яку саме діяльність йдеться (зокрема, клієнтом адвоката може бути фізична особа, яка не займається підприємницькою чи будь-якою професійною діяльністю; тому це формулювання видається таким, що потребує уточнення, оскільки не може бути застосовано до всіх видів клієнтів);

г) зміст поняття «адвокатська діяльність», що визначено у ст. 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» і включає в себе такі компоненти, як «захист», «представництво», «інші види правничої допомоги», є доволі вузьким і не охоплює всі види адвокатської діяльності, передбачені у ст. 19 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». У чинній редакції Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» види адвокатської діяльності містять перелік таких різновидів діяльності адвоката, які значно виходять за межі нормативного визначення (наприклад, у ст. 19 Закону вказано про надання правничої допомоги свідку, захист прав, свобод і законних інтересів викривача у зв'язку з

повідомленням ним інформації про корупційне або пов'язане з корупцією правопорушення тощо).

Висновки

З цих підстав вважаємо, що визначення адвокатської діяльності, що міститься у ст. 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» потребує уточнення.

Виходячи з вищенаведеного, пропонуємо визначити, що **адвокатська діяльність** – це професійна правнича допомога, яка здійснюється адвокатом і надається фізичним і юридичним особам, органам державної влади, органам місцевого самоврядування, державі з метою забезпечення реалізації прав і свобод фізичних і юридичних осіб, захисту цих прав і свобод, недопущення їх порушення і їх відновлення у разі порушення.

Таким чином, ст. 19 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» будуть уточнювати загальне визначення адвокатської діяльності.

Література

1. Бірюкова А. М. Забезпечення адвокатурою конституційного права обвинуваченого на захист у кримінальному процесі України: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук: спеціальність 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза / Бірюкова Аліна Миколаївна; Одеська національна юридична академія. – Одеса, 2006. – 206 с.

2. Вільчик Т. Б. Юридична природа адвокатури та проблеми організації її діяльності / Т. Б. Вільчик // Університетські наукові записки : часопис Хмельницького університету управління та права: Право. Економіка. Управління. Хмельницький, 2011. – №4. – С. 327-332

3. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 № 5076-VI // Голос України, 2012, 08, 14.08.2012 N 148-149

4. Закон України «Про безоплатну правничу допомогу» від 02.06.2011 № 3460-VI // Голос України, 2011, 07, 08.07.2011 N 122

5. Козьмініх А. В. Роль інституту адвокатури в реалізації правозахисної функції громадянського суспільства: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата

політичних наук: спеціальність – 23.00.02: політичні інститути та процеси / Козьмініх Альона Віталіївна; Одеська національна юридична академія. – Одеса, 2008. – 18 с.

6. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // *Голос України*, 1996, 07, 13.07.96 N 128

7. Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол. : В. Я. Тацій (голова редкол.), О. В. Петришин (відп. секретар), Ю. Г. Барабаш та ін. ; Нац. акад. прав. наук України. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2012. – 1128 с., С. 434

8. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI // *Голос України*, 2012, 05, 19.05.2012 N 90-91

9. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Голованя Ігоря Володимировича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України (справа про право на правову допомогу), справа N 1-23/2009 від 30 вересня 2009 року, N 23-рп/2009 // *Офіційний вісник України*, 2009, N 79 (23.10.2009), ст. 2694

10. Тацій Л. В. Юридична природа адвокатури в системі захисту прав і свобод людини і громадянина: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук: спеціальність – 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень / Тацій Лариса Василівна; Харківський національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2008. – 18 с.

11. Хотенець П. В. Правовий статус адвоката в Україні: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук: спеціальність – 12.00.10 – судоустрій, прокуратура та адвокатура / Хотенець Павло Васильович; Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого. – Харків, 2002. – 23 с.

References

1. Biryukova A. M. Ensuring the Constitutional Right of the Accused to Defense in the Criminal Process of Ukraine by the Legal Profession: thesis for obtaining the scientific degree of candidate of legal sciences: specialty 12.00.09 – criminal process and criminology; forensic examination / Alina Mykolaivna

Biryukova; Odesa National Law Academy. – Odesa, 2006. – 206 p.

2. Vilchik T. B. Legal Nature of Advocacy and Problems of Organization of Its Activity / T. B. Vilchik // *University scientific notes: journal of Khmelnytskyi. University of Management and rights: Law. Economy. Management. Khmelnytskyi*, 2011. – No. 4. – P. 327-332

3. Law of Ukraine «On Advocacy and Advocate Activity» dated 07/05/2012 No. 5076-VI // *Voice of Ukraine*, 2012, 08, 08/14/2012 N 148-149

4. Law of Ukraine «On Free Legal Aid» dated 02.06.2011 No. 3460-VI // *Voice of Ukraine*, 2011, 07, 07/08/2011 N 122

5. Kozminykh A. V. The Role of the Advocacy Institute in the Implementation of the Human Rights Function of Civil Society: autoref. thesis for obtaining the scientific degree of candidate of political sciences: specialty – 23.00.02: political institutions and processes / Kozminykh Alyona Vitaliyvna; Odesa National Law Academy. – Odesa, 2008. – 18 p.

6. Constitution of Ukraine dated 06/28/1996 No. 254k/96-ВР // *Voice of Ukraine*, 1996, 07, 07/13/96 N 128

7. Constitution of Ukraine. Scientific and Practical Commentary / editorial. : V. Ya. Tatsii (chief editor), O. V. Petryshyn (deputy secretary), Yu. G. Barabash and others. ; National Acad. rights of Sciences of Ukraine. – 2nd ed., revised. and added – Kh.: Pravo, 2012. – 1128 p., p. 434

8. Criminal Procedure Code of Ukraine dated 04/13/2012 No. 4651-VI // *Voice of Ukraine*, 2012, 05, 05/19/2012 N 90-91

9. Decision of the Constitutional Court of Ukraine in the Case of the Constitutional Appeal of the Citizen Golovan Ihor Volodymyrovych regarding the official interpretation of the provisions of Article 59 of the Constitution of Ukraine

(case on the right to legal aid), case No. 1-23/2009 of September 30, 2009, No. 23-рп/2009 // *Official Gazette of Ukraine*, 2009, No. 79 (October 23, 2009), Art. 2694

10. Tatsii L. V. The Legal Nature of Advocacy in the System of Protection of the Rights and Freedoms of a Person and a Citizen: autoref. thesis for obtaining the scientific

degree of candidate of legal sciences: specialty – 12.00.01 – theory and history of the state and law; history of political and legal students / Tatsii Larisa Vasylivna; Kharkiv National University of Internal Affairs. – Kharkiv, 2008. – 18 p.

11. Khotenets P. V. Legal Status of a Lawyer in Ukraine: autoref. thesis to obtain the scientific degree of candidate of legal sciences: specialty – 12.00.10 – judiciary, prosecutor's office and advocacy / Khotenets Pavlo Vasyliovych; National Law Academy of Ukraine named after Yaroslav the Wise. – Kharkiv, 2002. – 23 p.

Korotiuk M. G.

**ON THE QUESTION OF THE
NORMATIVE DEFINITION OF
ADVOCATE ACTIVITY**

The article analyzes the normative definition of advocate activity. It was established that the legal construction of Art. 1 of the Law of Ukraine "On Advocacy and Advocate Activity", which is built according to the conditional formula "advocacy is the activity of a lawyer in relation to the implementation (types of advocacy are listed)" is not perfect and needs to be clarified. The author established that it is the consideration of advocacy as a type of legal aid that allows us to single out those specific features of the considered concept that distinguish it from other types of legal activity. However, the comparison of the concepts of "advocate activity" and "legal assistance" showed that the legislative definition of the first concept significantly narrows the content of a lawyer's professional activity and comes into direct conflict with the broader concept of "legal assistance". At the same time, the analysis made it possible to conclude

that there are three main components that indicate the direction of all legal services, namely: a) ensuring the realization of human and citizen rights and freedoms, b) protection of these rights and freedoms, c) their restoration in case of violation, should be reproduced in the definition of advocacy. The author established that, as a type of legal aid, advocacy has all the features of the latter, and also has specific, inherent features, namely: a) it is carried out by a special subject – a lawyer (who meets the requirements defined by legislation); b) is carried out in the interests and for the benefit of a person defined by law, who in some cases is designated by the legislator as a "client"; c) it is carried out by agreement with a lawyer, drawn up in the form of a special document defined by law – an agreement on the provision of legal assistance; d) is carried out in the forms defined by law (defense, representation, other types of legal assistance), according to the established purpose and within the established limits of activity (in particular, it cannot be carried out contrary to the interests of the client); e) advocacy as a type of legal aid is aimed at ensuring the realization of human and citizen rights and freedoms, protection of these rights and freedoms, and their restoration in case of violation. On the basis of the conducted research, the article provides the author's definition of advocacy, which is proposed to recognize professional legal assistance provided by a lawyer to individuals and legal entities, state authorities, local self-government bodies, and the state in order to ensure the realization of the rights and freedoms of individuals and legal entities, protection of these rights and freedoms, prevention of their violation and their restoration in case of violation.

Key words: *advocacy, lawyer, legal aid, advocate activity, defense, representation, professional activity.*